

**Vabariigi Valitsuse määruse
„Varbla looduskaitseala moodustamine ja kaitse-eeskiri” eelnõu
SELETUSKIRI**

1. Sissejuhatus

Looduskaitseaduse § 10 lõike 1 alusel on Vabariigi Valitsusel õigus võtta ala kaitse alla ja kehtestada ala kaitsekord. Eelnõukohase määrusega moodustatakse olemasoleva hoiuala põhjal Varbla looduskaitseala, täpsustatakse ala kaitse-eesmärke ja piire ning kehtestatakse uus kaitsekord.

Kaitseala asub Pärnu maakonnas Lääneranna vallas Rannaküla, Mäliküla ja Varbla külas.

Kavandatava Varbla looduskaitseala (edaspidi *kaitseala*) territoorium on olnud kaitse all Varbla hoiualana, mis moodustati Vabariigi Valitsuse 18. mai 2007. a määrusega nr 154 „Hoiualade kaitse alla võtmine Pärnu maakonnas”. Vabariigi Valitsuse 5. mai 2004. a korralduse nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri” kohaselt kuulub ala Varbla loodusalaana Natura 2000 võrgustikku.

Eelnõukohase määrusega muudetakse looduskaitseaduse § 13 lõike 1 alusel olemasoleva loodusobjekti tüüpi, piire, kaitse-eesmärke ja kaitsekorda. Kaitsekorda muudetakse tulenevalt vajadusest tagada kaitsealal leiduvate loodusväärtuste säilimine ja kaitse.

Vabariigi Valitsuse määruse eelnõu on koostanud Keskkonnaameti Pärnu-Viljandi regiooni kaitse planeerimise spetsialist Jana Galadi (tel 447 7379, jana.galadi@keskkonnaamet.ee), eelnõu kaitsekorra otstarbekust on kontrollinud Keskkonnaameti kaitse planeerimise peaspetsialist Taavi Tattar (tel 786 8371, e-post taavi.tattar@keskkonnaamet.ee). Eelnõu ja õigusekspertiisi on teinud Keskkonnaameti üldosakonna peajurist Lüüli Junti (tel 627 2178, e-post lyyli.junti@keskkonnaamet.ee) ja advokaadibüroo GLIMSTEDT vandeadvokaat Mirjam Vili (tel 611 8050, e-post mirjam.vili@glimstedt.ee). Ekspertdihinnangu on andnud Renno Nellis, keeleliselt toimetanud Siiri Soidro (tel 640 9308, e-post siiri.soidro@tlu.ee).

2. Eelnõu sisu, piirangute ja kaitse alla võtmise põhjendus

2.1. Kaitse-eesmärkide vastavus kaitse alla võtmise eeldustele

Varbla looduskaitseala kaitse-eesmärk on kaitsta ja säilitada väärtuslikke metsa- ja rannikukooslusi, ohustatud ja haruldast liiki ning tema elupaika. Kaitstakse elupaigatüüpe, mida nõukogu direktiiv nr 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (edaspidi *loodusdirektiiv*) nimetab I lisas. Need elupaigatüübid on püsitaimestuga kivirannad (1220 – sulgudes on siin ja edaspidi kaitstava elupaigatüübi koodinumber vastavalt loodusdirektiivi I lisale. Tärniga (*) on tähistatud esmatähtsad elupaigatüübid), hallid lited (kinnistunud rannikulited – 2130*), kuivad niidud lubjarikkal mullal (6210), liigirikad madalsood (7230), vanad loodusmetsad (9010*), vanad laialehised metsad (9020*) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*).

Linnuliikidest kaitstakse alal merikotkast (*Haliaeetus albicilla*), keda Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv nr 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (edaspidi *linnudirektiiv*)

nimetas I lisas ja kes on ühtlasi I kaitsekategooria kaitsealune liik.

Vastavalt looduskaitseaduse §-le 7 on kaitseala kaitse alla võtmise eeldused ohustatus, haruldus, tüüpilisus, teaduslik, ajaloolis-kultuuriline või esteetiline väärtus või rahvusvahelistest lepingutest tulenev kohustus ning linnu- ja loodusdirektiivi rakendamine. Varbla looduskaitseala kaitse all olemise eeldus on alale eesmärgiks seatud väärtuste ohustatus, haruldus ja loodusdirektiivi rakendamine.

Haruldased ja ohustatud kooslused: ranniku elupaigatüüp püsitaimestuga kivirannad (1220); rannikuluidete elupaigatüüp hallid luited kinnistunud (rannikuluided – 2130*), poollooduslike rohumaade elupaigatüüp kuivad niidud lubjarikkal mullal (6210); soode elupaigatüüp liigirikkad madalsood (7230) ning metsa elupaigatüübid vanad loodusmetsad (9010*), vanad laialehised metsad (9020*) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*) on ohustatud ja haruldaste kooslustena kantud loodusdirektiivi I lissasse. Nimetatud elupaigatüübid on intensiivse looduskasutuse tõttu muutunud Euroopa boreaalses piirkonnas haruldaseks ja seetõttu on ohustatud ka paljud nende kooslustega seotud liigid, kes kasutavad eespool nimetatud elupaigatüüpi elupaigana või toitumisalana. Loodusdirektiivi ülesanne on kaitsta ohustatud liike ja nende elupaiku ning aidata kaasa looduse mitmekesisuse säilimisele ja taastamisele. Loodusdirektiivi artikli 6 punkti 1 kohaselt tuleb liikmesriikidel kehtestada vajalikud kaitsemeetmed direktiivi lisades nimetatud elupaigatüüpide ning liikide ja nende elupaikade kaitseks, mis vastavad nende elupaigatüüpide ja liikide ökoloogilistele nõudlustele. Varbla kaitsealaga piirnev rand on tüüpiline näide, kus kliburand ehk **püsitaimestuga kivirand (1220)** läheb üle enam-vähem liitunud sammaldest ja samblikest koosneva püsitaimestikuga rannikuluiteks ehk **rannikuluiteks (2130*)**. Poollooduslikud kooslused on olulised liigirikkuse kandjad. Kuna need säilivad vaid mõõduka inimõju (niitmine, karjatamine) tingimustes, on nende püsijäämine ohustatud. **Kuivad niidud lubjarikkal pinnal (6210*)** on aruniidud, mida leidub peamiselt Lääne-Eesti madalikul ja läänesaartel ning Põhja-Eesti lavamaal. Karbonaatse veega **liigirikkaid madalsoid (7230)** on kõigis Euroopa Liidu maades, välja arvatud Luksemburgis ja Portugalis. Madalsood on lisaks kuivendamisele ohustatud võsastumisest. **Vanad loodusmetsad (9010*)** on inimõjuta või vähese inimõjuga metsad. Intensiivse metsamajandamise tõttu on vanadele loodusmetsadele iseloomuliku puistuga metsad kadumisohus. **Vanad laialehised metsad (9020*)** kui üleminek läänetaiga ja nemoraalsete metsade vahel on Eestis haruldane elupaigatüüp, kuna seda leidub võrdlemisi väikeste laikudena piiratud aladel. **Soostuvaid ja soo-lehtmetsi (9080*)** ohustab kuivendamine, samas on see elupaigatüüp Eestis tüüpiline niisketel aladel levinud kooslus.

Merikotkas (*Haliaeetus albicilla*) on Põhja-, Kesk- ja Ida-Euroopa riikides pesitsev liik, kelle arvukus vähenes oluliselt Läänemere ümbruses 19. sajandi teises pooles ja 20. sajandi alguses vaenamise ning 20. sajandi keskpaigas kloororgaaniliste ühendite kasutamise tõttu. Merikotkas on Eesti punase nimestiku järgi ohulähedases seisus ja on arvatud looduskaitseaduse alusel I kategooria kaitsealuste liikide kohta. Tänu alates 1957. aastast rakendatud kaitsemeetmetele on praeguseks liigi arvukus küll hakanud taas tõusma ja on Kotkaklubi hinnangul jõudnud 220–250 paarini, kuid soodsa seisundi saavutamiseks on vajalik tagada elupaikade säilimine, mis loob eelduse liigi arvukuse püsimiseks või kasvuks (Merikotka (*Haliaeetus albicilla*) kaitse tegevuskava).

Loodusdirektiivi rakendamine

Loodusdirektiivi ülesanne on kaitsta ohustatud loomaliike ja nende elupaiku ning aidata kaasa looduse mitmekesisuse säilimisele ja taastamisele. Direktiivi artikli 6 punkti 1 kohaselt tuleb liikmesriikidel kehtestada direktiivi lisades nimetatud elupaigatüüpide ning liikide ja nende

elupaikade kaitseks vajalikud kaitsemeetmed, mis vastavad nende elupaigatüüpide ja liikide ökoloogilistele nõudlustele.

Loodusdirektiivi artikli 6 lõike 2 kohaselt rakendavad liikmesriigid vajalikke meetmeid, et vältida loodusala looduslike elupaikade ja liikide elupaikade halvenemist ning selliste liikide häirimist, mille kaitseks alad on määratud, kuivõrd selline häirimine võib oluliselt mõjutada direktiivi eesmärkide täitmist. Sama artikli lõikest 3 tulenevalt tuleb mis tahes kava või projekti, mis ei ole otseselt seotud ala korraldamisega või ei ole ala korraldamiseks otseselt vajalik, kuid mis kas eraldi või koos teiste kavade või projektidega ala tõenäoliselt oluliselt mõjutab, asjakohaselt hinnata nende tagajärgede seisukohast, mida see alale kaasa toob, pidades silmas ala kaitse-eesmärke. Arvestades kava või projektiga kaasnevate tagajärgede hindamise järeldusi ning vastavalt lõikes 4 esitatud sätetele, teevad pädevad riigiasutused kava või projekti suhtes positiivse otsuse üksnes pärast seda, kui nad on kindlaks teinud, et see kava või projekt ei mõju kahjulikult asjaomase ala terviklikkusele.

Viidatud loodusdirektiivi sätteid tõlgendades on Euroopa Kohus sedastanud, et loodusdirektiivist tulenevalt on üldjuhul keelatud igasugune selline tegevus, mille oluline ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku alal kaitstavatele loodusväärtustele ei ole mõistlikult välistatud¹. Samas lahendis on Euroopa Kohus olulise ebasoodsa mõjuna määratlenud igasugust ebasoodsat mõju ala kaitse-eesmärkide saavutamisele ja ala sidususele. Tulenevalt Euroopa Kohtu praktikast² tuleb sama reeglit järgida ka Natura 2000 võrgustiku alast väljapoole jäävate selliste tegevuste puhul, mille ebasoodne mõju võib puudutada ala ja sellel kaitstavaid väärtusi. Samuti on liikmesriigil Euroopa Kohtu praktikast³ tulenevalt loodusdirektiivi alusel kohustus kaitsta kohaste kaitsemeetmete abil ka neid alasid, mis võidakse määrata ühenduse tähtsusega aladeks, kus leidub esmatähtsaid liike. Muidu ei oleks tagatud loodusdirektiivi eesmärkide saavutamine.

Euroopa Liidu õiguse kohustuslikkust liikmesriigile on Euroopa Kohus korduvalt esile toonud⁴. Kuna Euroopa Liidu õiguse tõlgendamise pädevus on Euroopa Kohtul, on liikmesriigile siduvad ka Euroopa Kohtu lahendites esitatud põhimõtted.

Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004 korralduse nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri” lisa 1 punkti 2 alapunkti 483 kohaselt jääb Varbla hoiuala ja moodustatav Varbla looduskaitseala Varbla loodusala koosseisu (Varbla loodusala kaitse-eesmärkideks on elupaigatüüpide püsitaimestuga kivirannad (1220), rannaniidud (1630*), kadastikud (5130), vanad laialehised metsad (9020*) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*) kaitse). Seetõttu tuleb Varbla looduslal ja ka seda mõjutada võival alal väljaspool loodusala piire tegevuse kavandamisel hinnata selle mõju loodusala kaitse-eesmärkidele, arvestades Natura 2000 võrgustiku alade kohta kehtivaid erisusi.

Varbla hoiuala kaitse-eesmärk on lisaks rannaniitude (1630*) elupaiga kaitse, mida antud määrus enam ei käsitle. Varbla looduskaitseala kaitse-eesmärgiks ei seata rannaniitude (1630*) ega kadastike (5130) elupaiku, kuna 2012. aastal tehtud inventuuri kohaselt neid sellel alal ei

---

¹ Euroopa Kohtu 07.09.2004. a otsus nr C-127/02, Landelijke Vereniging tot Behoud van de Waddenzee ja Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels vs Staatssecretaris van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij.

² Euroopa Kohtu 10.01.2006. a otsus nr C-98/03, Euroopa Komisjon vs Saksamaa Liitvabariik.

³ Euroopa Kohtu 13.01.2005. a otsus nr C-117/03, Società Italiana Dragaggi SpA jt vs Ministero delle Infrastrutture e dei Trasporti et Regione Autonoma del Friuli-Venezia Giulia.

⁴ Sealhulgas 15.07.1964. a otsuses nr 6/64, Costa vs. ENEL; 17.12.1970 otsuses nr C-11/70, Internationale Handelsgesellschaft.

ole. Varbla looduskaitseala rannik on järsult merest tõusev moreenirannik, kus puuduvad tingimused rannaniitude tekkeks. Samas 2012. aasta elupaikade inventuuri kohaselt leidub alal elupaigatüüp (9010*), mis oli varem määratud elupaigatüübiks (9080*) või (9020*). Seetõttu lisatakse see elupaigatüüp ka ala kaitse-eesmärgiks.

2.2. Loodusobjekti kaitse alla võtmise otstarbekus

Varbla looduskaitseala on kompaktne metsala, millel on oluline tähtsus loodusliku mitmekesisuse säilimisel. Ala jätkuv kaitse all hoidmine on oluline nii kaitsealuste liikide ja nende elupaikade kui ka loodusdirektiivi elupaigatüüpide kaitse-eesmärgil.

Kaitseala eesmärkideks nimetatud haruldased ja ohustatud kooslused, ranniku elupaigatüüp püsitaimestuga kivirannad (1220); rannikuluidete elupaigatüüp hallid luided (kinnistunud rannikuluided – 2130*), poollooduslike rohumaade elupaigatüüp kuivad niidud lubjarikkal mullal (6210); soode elupaigatüüp liigirikkad madalsood (7230) ning metsa elupaigatüübid vanad loodusmetsad (9010*), vanad laialehised metsad (9020*) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*) on alal määratud järgmiste inventuuride käigus: 2000. aastal ja 2009. aastal Pärandkoosluste Kaitse Ühingu tehtud poollooduslike koosluste inventuur, ala ülepinnaline inventuur Natura 2000 inventuuri käigus 2004. aastal ja Keskkonnaameti poolt 2010. aastal, osaline elupaikade inventuur Keskkonnaameti poolt 2015. aastal ning Renno Nellise tehtud metsaelupaikade inventuur 2012. aastal. Samuti tuleb tagada projekteeritavale Varbla looduskaitsealale jääva Natura 2000 võrgustikku kuuluva Varbla loodusala kaitse-eesmärkide soodne seisund.

Kaitseala moodustamisel kaitstakse ja säilitakse 2,1 ha püsitaimestuga kivirandade (1220) elupaika (esinduslikkus A), 3,3 ha hallide luidete (2130*) elupaika (esinduslikkus B), 6,6 ha kuivade niitude lubjarikkal mullal (6210) elupaika (esinduslikkus C), 13 ha liigirikaste madalsoode (7230) elupaika (millest 0,2 ha-l on esinduslikkus A, 12,3 ha-l esinduslikkus B ja 0,5 ha-l on esinduslikkus C). Kaitsealal leiduvad vanad loodusmetsad on valdavalt salukaasikud ja -haavikud, lisaks väikeste laikudena arumaadel kasvavad männikud (pohla ja sinilille kasvukohatüüp). Vanade loodusmetsade (9010*) elupaigas leidub palju laialehiseid puid, kuid nende osatähtsus puistus on sageli alla 50%, enamasti kuni 10%. Paljud kase- ja haavaenamusega metsad on metsakorralduse alusel määratud angervaksa ja tarna-angervaksa kasvukohatüüpi, kuid need on suuremas osas siiski pigem arumaadel kasvavad metsad, kus leidub märjemaid laiike. Kuna alal domineerivad arumaadel kasvavad metsad, siis teeb ekspertiisi koostaja ettepaneku määrata osad metsad vanade loodusmetsade (9010*) elupaigaks, kus leidub alamtüübina väikseid laiike vanade laialehiste metsade (9020*) ning soostuvate ja soo-lehtmetsade (9080*) elupaiku.

Kaitseala moodustamisel kaitstakse ja säilitatakse hinnanguliselt 3,6 ha vanade loodusmetsade (9010*) elupaika (kaasnevaks elupaigaks on vanade laialehiste metsade (9020*) elupaik). Samuti kaitstakse ja säilitatakse 41 ha vanade laialehiste metsade (9020*) elupaika (millest 40,3 ha-l on esinduslikkus A ja 0,7 ha-l on esinduslikkus C) ning 188,5 ha soostuvate ja soo-lehtmetsade (9080*) elupaika (millest 173 ha-l on esinduslikkus A, 14 ha-l esinduslikkus B ja 1,5 ha-l esinduslikkus C). Alal leidub ka potentsiaalset soostuvate ja soo-lehtmetsade (9080*) elupaik 3,1 ha suurusel alal.

Varbla looduskaitsealal on registreeritud üks merikotka pesa, mis asustati 2010. aastal (2010.aasta seisuga oli kaitsealale jääv üks pesa asustatud ja täpsustati GPS-iga pesa asukoht, 2011. ja 2013. aastal oli pesa asustamata ning 2015 ja 2016. aastal oli pesa taas asustatud).

2.3. Kaitstava loodusobjekti tüübi valik

Kaitseala tüübiks on valitud looduskaitseala. Kaitseala väärtuste analüüs näitas, et ala vastab pigem looduskaitseala määratlusele, sest põhilised väärtused on alal leiduvad elupaigatüübid ja kaitsealused liigid. Hoiuala kaitsekord ei võimalda rakendada mitut piirangut, mis on ala kaitse-eesmärgiks olevate liikide ja elupaigatüüpide (ja seega kogu kaitstava ala) soodsa seisundi saavutamiseks ja säilitamiseks vajalikud, näiteks liikumispiirangu rakendamine liigi häirimise vältimiseks pesitsusajal ja majandustegevuse piiramine väärtustega piirnevatel aladel metsaelupaigatüüpide killustumise vältimiseks. Püsielupaigana kaitstakse ainult konkreetse liigi elupaika, mitte erinevate väärtustega looduskompleksi.

2.4. Kaitstava loodusobjekti välispiir- ja vööndite piirid

Kaitseala piiritlemisel on lähtutud põhimõttest, et kaitsealasse on hõlmatud kaitset vajavad loodusväärtused ja loodusväärtustele vajalik puhver ning ala piirid peavad olema looduses selgelt tuvastatavad ja üheselt mõistetavad. Seetõttu on piiritlemisel kasutatud eelistatult selgepiirilisi ja ajas vähe muutuvaid objekte. Piiritlemisel arvestati ka olemasoleva Varbla hoiuala, Varbla merikotka püsielupaiga (edaspidi *püsielupaik*) ja Varbla loodusala välispiiridega. Kaitseala piir on kantud kaardile, võttes aluseks Eesti põhikaarti mõõtkava 1 : 10 000 ja maakatastri andmeid. Kaitseala piiritlemiseks kasutati Eesti põhikaardile kantud teede ja kraavide servi, kõlvikute piirjooni ja katastriüksuste piire, kusjuures välispiiri puhul on teede ja kraavide korral piiriks nende kaitsealapolne serv.

Planeeritava Varbla looduskaitseala pindala on 265,9 ha, millest 112,1 ha on riigi omandis olev maa ja 153,8 ha eramaa. Kogu kaitseala on arvatud sihtkaitsevööndisse (liikumispiiranguga Varbla sihtkaitsevöönd on 27,7 ha ja Rannaküla sihtkaitsevöönd on 238,2 ha). Kaitseala koosneb varem kaitse all olnud hoiualast (282,6 ha) ja looduskaitseaduse § 50 sätestatud merikotka püsielupaigast (12,6 ha), mis kattuvad. Kaitstava ala pindala väheneb looduskaitseala moodustamisel 16,7 ha võrra eramaade arvelt ja uut seni kaitseta ala kaitse alla ei võeta.

Eramaadega seotud muudatused: Kaitsealal on eramaad kokku 153,8 ha, mis kõik arvatakse sihtkaitsevööndisse, sellest kehtiva kaitsekorra kohaselt kuulus juba püsielupaiga sihtkaitsevööndisse 7 ha, ülejäänud oli hoiuala koosseisus. Kaitse alt arvatakse välja, 16,7 ha eramaad, mis oli hoiuala koosseisus.

Lähtudes elupaikade paiknemisest on loodusobjekti piiri puhul tehtud järgmised muudatused.

- Eksperdi ettepanekul jäetakse kaitse alt välja Kuuse maaüksus (katastritunnusega 86301:005:0211), kuna inventeeritud vanade loodusmetsade (9010*) elupaik hõlmab maaüksuse pindalast kuni 20% ja selle üldine looduskaitsealine väärtus on madal (hinnang C) ning maaüksuse ülejäänud metsad on endisele põllumaale kasvanud nooremad lehtmetsad. Kuna loodusala eesmärke on võimalik täita ka vähendatud ala piires, siis loobuti madala esinduslikkusega elupaigatüüpide kaitsest, sest muidu oleksid piirangud nende kinnistute puhul olnud ebaproportsionaalselt ranged.
- Kaitsealast jäetakse välja terves ulatuses Pealtilvese (katastritunnus 86301:005:0057) ja Ilvese (katastritunnus 86301:005:0056) kinnistu ning osaliselt Roomu (katastritunnus 86301:004:0260) ja Tormittoa (katastritunnus 86301:004:0352) kinnistu. Roomu kinnistult jäetakse välja olemasolevate hoonetega õueala ning Tormittoa kinnistust projekteeritud suvila ja abihoonete maa-ala. Väljajäetavatel aladel asuvad aktiivses kasutuses olevate talude õuealad või puuduvad ala kaitse-eesmärgiks olevad elupaigad. Õuealadel ja nende lähimbruses ei paikne loodusväärtusi ja kuna kaitseala moodustamisel muutud kaitsekord

rangemaks, mis tekitaks maaomanikele ebaproportsionaalseid piiranguid, siis seetõttu jäeti need alad kaitsealast välja.

- Kaitseala koosseisust on välja lõigatud kaitseala põhja-lõuna suunas läbiv tee, et vähendada kaitseala valitsejale esitatavaid liigseid kooskõlastusi (näiteks tee rekonstrueerimine).

Ekspert on teinud ettepaneku liita kaitseala koosseisu Tõnise-Roomu kinnistu (katastritunnusega 86301:005:0040), kuna seal leidub vanade loodusmetsade (9010*) elupaigatüüp, mille üldine looduskaitseväärus on B. Kuid välitöö käigus on selgunud, et alal asuv vanade loodusmetsade (9010*) elupaik on degradeerunud seisundis maaparandustööde tõttu, seepärast ei ole Tõnise-Roomu kinnistu moodustatava looduskaitseala koosseisu lisamine vajalik.

Kaitseala välispiiri piiritlemiseks on kasutatud katastriüksuse piire, põhikaardile kantud kõlvikute piire, kaldajoont ja kuivenduskraave (kusjuures kõik piirikraavid on jäetud kaitsealast välja).

Vastavalt eelnõukohasele kaitse-eeskirjale koosneb kaitseala kahest sihtkaitsevööndist (Varbla ja Rannaküla). Varbla sihtkaitsevöönd on loodud merikotka kaitseks ning hõlmab tema pesapaika ja selle ümbrust. Ligikaudu 27,7 ha vöönd on piiritletud põhimõttel, et vööndi piir kulgeks arusaadavalt ja moodustuks valdavalt 200–500-meetrise diameetriga polügoon, kus kehtiks merikotkale sobiv kaitsereežiim, mis erineb muust kaitsealast liikumispiirangu poolest. Liigi kaitse tegevuskava kohaselt ei ole 200-meetrine kaitsetsoon haudumise ajal häirimise välistamiseks alati piisav, sest varakevadine mets ei ole lehtinud ja hääled kostavad väga kaugemale. Merikotka elupaiga kaitseks moodustatav sihtkaitsevöönd peaks hõlmama merikotka pesapaika ning seda ümbritsevat pesametsa vähemalt

200–500 meetri raadiuses nii, et sihtkaitsevööndiga hõlmataks kogu pesitsemiseks sobiv vana pesamets, kuhu varupesade rajamise tõenäosus on suur. 2016. aasta seisuga on pesakoht väga heas seisus ja asustatud. Kuna kotkastele on omane aeg-ajalt pesitsuskohti vahetada, võib suure tõenäosusega eeldada, et mõne aja möödudes võib merikotkapaar vana pesakoha taas kasutusse võtta, seda soodustaks ka liikumispiirangu kehtestamine.

Varbla sihtkaitsevööndi piiritlemise alustena kasutati kuivenduskraavi, katastriüksuse piire ning mõttelist sirget Alt-Tultsu kinnistul (katastritunnusega 86301:004:0188) (täpsemalt Toa kinnistu (katastritunnusega 86301:004:0133) ja RMK Vändra metskonna Varbla metskond 17 kinnistu (katastritunnusega 86301:004:0366) vahel).

Ekspert on teinud ettepaneku moodustada ainult üks sihtkaitsevöönd, kuna eksperdi arvates on kahe sihtkaitsevööndi kaitsekorra erisuseks merikotka jaoks kehtestatav ajaline liikumispiirang ja planeeritud Rannaküla sihtkaitsevööndis koosluste kujundamine kaitseala valitseja nõusolekul vastavalt kaitse-eesmärgile. Eksperti arvates ei ole liikumispiirangu kehtestamine tingimata vajalik, kuna merikotka pesapaik asub lehtmetsas, kus pesitsusajal on nähtavus väike (pesa ei paista kaugemale) ja sellest lähtuvalt on pesitsemise häirimise tõenäosus väike.

Merikotkad on Eestis paigalinnud ja vanalinnud püsivad pesitsusterritooriumil enamasti aasta läbi. Pesitsevad paarid teevad mängulendu juba alates jaanuarist ja see kestab kuni märtsini, munemise keskmiseks perioodiks on märts, kuid munemise alustamine sõltub kevadiste soojade ilmade saabumisest ja külmal varakevadel alustatakse pesitsemist kuni paar nädalat hiljem. Liik on väga tundlik pesitsusaegse häirimise suhtes ja võib kurna hüljata ka vaid ühekordse häirimise tõttu. Lähtudes munemisele eelnevast häirimistundlikust ajast ja lennuvõimestunud poegade

pikaajalisest püsimisest pesade läheduses, on merikotka kaitsetsoonis põhjendatud liikumispiirang perioodil 15. veebruarist kuni 31. juulini (Merikotka kaitse tegevuskava). Arvestades eespool mainitud ja asjaolu, et merikotkas alustab pesitsemist varakevadel (st enne puude lehte minemist), on Varbla sihtkaitsevööndisse liikumispiirangu seadmine vajalik ning kaitsealal kahe eraldi sihtkaitsevööndi moodustamine põhjendatud.

Rannaküla sihtkaitsevöönd on loodud ranniku elupaigatüüpide (1220, 2130*), poollooduslike koosluste kuivade niitude lubjarikkal mullal elupaigatüübi (6210), soode elupaigatüübi (7230) ning metsa elupaigatüüpide (9010*, 9020* ja 9080*) kaitseks. Rannaküla sihtkaitsevöönd (238,2 ha) moodustab osa Varbla looduskaitsealast.

2.5. Kaitsekord

2.5.1. Kaitsekorra kavandamine

Kaitsekorra väljatöötamisel on arvestatud kaitsealal leiduvaid loodusväärtusi ning kaitseala tsoneeringu ja kaitse-eeskirja kohta koostatud eksperdiarvamust (Renno Nellis 2012).

Kaitse-eeskirjaga kehtestatakse piirangud on sätestatud ulatuses, mis tagab kaitsealal esinevate liikide ja looduslike elupaikade soodsa seisundi ning on proportsionaalne saavutatavale efektile.

Vastavalt kaitsekorra eripärale ja majandustegevuse piiramise astmele on kaitseala tsoneeritud kahte sihtkaitsevööndisse. Kaitseala maa-ala jaguneb vastavalt kaitsekorra eripärale ja majandustegevuse piiramise astmele Rannaküla ja Varbla sihtkaitsevööndiks. Rannaküla sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk on metsaökosüsteemide ja rannikukoosluste kaitse, poollooduslike koosluste säilitamine ning väärtuslike elupaigatüüpide soodsa seisundi saavutamine. Varbla sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk on ohustatud ja haruldase liigi ning selle elupaiga kaitse.

Seniste kaitseala piiride muutmiseks ja kaitsekorra uuendamiseks tunnistatakse kehtetuks Vabariigi Valitsuse 18. mai 2007. a määruse nr 154 „Hoiualade kaitse alla võtmine Pärnu maakonnas” paragrahvi 1 lõike 1 punkt 40 ja nimetatud määruse lisas esitatud Varbla hoiuala kaart, et vältida topeltkaitset.

Kaitsealal veekogusid ei ole (ala piirneb merega, kus rand on kivine ilma pilliroota) ning kuna adru varumine toimub üldjuhul merel, ei ole kaitse-eeskirjaga adru ja pilliroo varumist reguleeritud.

2.5.2. Lubatud tegevused

Kaitse-eeskirja kohaselt on inimestel lubatud viibida, korjata marju, seeni ja muid metsa kõrvalsaadusi ning pidada jahti ja püüda kala kogu kaitsealal, välja arvatud Varbla sihtkaitsevööndis 15. veebruarist kuni 31. juulini. Väikese grupi inimeste viibimine ning marjade, seente ja muude metsa kõrvalsaaduste korjamine väljaspool merikotka pesitsusaega ei kahjusta olulisel määral kaitseala elupaiku. Jahipidamine väljaspool merikotka pesitsusaega ei ole keelatud, kuna see ei sea otseselt ohtu kaitseala elustikku ega kahjusta olulisel määral muid kaitseala loodusväärtusi. Kalapüügi reguleerimise vajalikkus on tingitud kaitseala piirnemisega merega, mistõttu ei ole kalapüük kaitsealal välistatud (nt kaldalt püük). Seega on kalapüük lubatud kogu kaitsealal. Kalapüügi reguleerimata jätmise tähendaks sisuliselt kalapüügi keelustamist (kuna looduskaitseseadus keelab kalapüügi kaitsealadel, kui kaitse-eeskiri ei

reguleeri teisiti), mis aga pole antud juhul vajalik ega põhjendatud.

Erisus inimeste viibimisele sihtkaitsevööndis keelatud ajal kehtib kaitseala valitseja nõusolekul teostatavale teadustegevusele, kaitse-eeskirjaga lubatud tegevustele, kaitseala kaitse korraldamise ja valitsemisega seotud tegevusele ning järelevalve- ja päästetöödele. Liikumispiirangu ajad merikotka häirimatu pesitsemise tagamiseks tulenevad looduskaitseesadusest ja merikotka kaitse korraldamise tegevuskavast. Inimeste liikumine kaitsealal väljaspool kaitsealuse liigi pesitsusperioodi ei takista kaitse-eesmärkide saavutamist.

Telkimine ja lõkke tegemine on kaitsealal lubatud kohas, mis on kaitseala valitseja nõusolekul selleks ette valmistatud ja tähistatud. Telkimine ja lõkke tegemine tuleb koondada selleks ettevalmistatud kohtadesse, et vältida pinnase kahjustamist paikades, kus on väärtuslik elupaik või leidub kaitsealuseid liike. Praegu külastuskorralduslikke rajatisi kaitsealal ei asu ja lähitulevikus ei ole neid plaanis sinna rajada. Kuna kaitseala asub eemal suuremast asustusest, siis pole siiani täheldatud huvi kaitsealal telkimiseks või lõkke tegemiseks.

Kaitsealal on lubatud kuni 30 osalejaga rahvaürituse korraldamine. Rohkem kui 30 osalejaga rahvaürituse korraldamine on lubatud üksnes kaitseala valitseja nõusolekul. Rahvaürituse osalejate arvu piiramine on vajalik liigse inimkoormuse ohjamiseks koormustundlikes elupaikades. Suur inimhulk võib kahjustada elupaiku ja pinnast ning suurendada reostuskoormust. Kuni 30 osalejaga rahvaürituse korraldamisel kitsendusi ei seata, kuna sellise suurusega inimgrupi mõju ei ole oluline. Spetsiaalselt rahvaürituseks ettevalmistatud kohti kaitsealal ei ole ja vajadus selliste kohtade järele puudub.

Kaitsealal on lubatud sõidukiga sõitmine teedel (ehitusseadustiku § 92 lõike 1 tähenduses), jalgrattaga sõitmine ka radadel. Sõidukiga sõitmine väljaspool teid ja maastikusõidukiga sõitmine on lubatud järelevalve- ja päästetöödel, kaitse-eeskirjaga lubatud töödel, kaitseala kaitse korraldamise ja valitsemisega seotud töödel ning kaitseala valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel. See piirang kehtestatakse alal leiduvate elupaigatüüpide kahjustamise ja pinnasekahjustuste vältimiseks. Erandid on lubatud, et võimaldada hädaolukorras tegutsemist, kaitsealal vajalikku tegevust ja tegevust, mis ei sea ohtu kaitse-eesmärkide saavutamist. Leevendused sõidukitega sõitmiseks väljaspool teid ja maastikusõidukitega sõitmiseks tulenevad looduskaitseesaduse § 30 lõikest 3. Kuna liikumispiiranguga Varbla sihtkaitsevööndisse teid ei jää, siis liikumispiiranguga lisaks kitsendusi sõidukiga sõitmiseks teedel ei kaasne.

Kaitseala valitseja nõusolekul on lubatud poollooduslike koosluste ilme ja liigikoosseisu tagamiseks ning kaitsealuste liikide elutingimuste säilitamiseks vajalik tegevus, koosluste kujundamine Rannaküla sihtkaitsevööndis vastavalt kaitse-eesmärgile, loodusliku veerežiimi taastamine, maaparandussüsteemide eesvoolude hoiutööd ning tehnovõrgu rajatise rajamine, kaitseala tarbeks tootmisotstarbeta rajatise püstitamine ning olemasolevate ehitiste hooldustööd. Muu ehitustegevus, mis loetelu alal ei mahu, on keelatud. Regulatsioon on vajalik, et vajaduse korral rajada ja hooldada kaitseala loodusliku veerežiimi reguleerimiseks vajalikke ehitisi või hooldada kaitseala lõunapiirile jääva NÄKASOO maaparandusehitise eesvoolu (maaparandussüsteemikood 603420000020). Kaitseala valitsejale eesvoolude hooldustööde osas kaalutusõiguse andmise eesmärk on leida kompromiss eesvoolu toimimise ja loodusväärtuste kaitse vahel. Hooldustööde lubamisel hindab Keskkonnaamet ühelt poolt tegevuse potentsiaalset mõju ala loodusväärtustele, teisalt kaalub, kas hooldamata jätmine tekitaks kahju väljaspool kaitseala asuvatele aladele. Eesvoolu hooldustööd, milleks on vajalik kaitseala valitseja nõusolek, on näiteks puittaimestiku raiumine, veejuhtme sügavuse ja

põhjalaiuse taastamine sette eemaldamisega ja voolutakistuse eemaldamine, välja arvatud kui voolusängist kõrvaldatakse voolutakistusena üksikuid esemeid, nagu langenud puud, suuremad kivid, prügi. Samuti ei ole kaitseala valitseja nõusolekut vaja rohttaimede niitmiseks. Samas on oluline, et ka nende tööde tegemisel arvestataks ala kaitse-eesmärgiga ega kahjustataks loodusväärtusi.

Kaitseala kaitse-eesmärgina ei ole nimetatud ühegi liiki, mille kaitse korraldamiseks oleks vaja peale loodusliku veerežiimi taastamise ette näha muid tegevusi, kuid kõne alla võib tulla vajadus teha liigikaitseteid kaitstava elupaiga tunnusliikide elutingimuste säilitamiseks. Poollooduslike koosluste ilme ja liigikoosseisu tagamiseks vajaliku tegevuse all on mõeldud kaitsekorralduslikke tegevusi, näiteks võsa eemaldamist, heina niitmist ja teisi töid, mis aitavad kaasa kaitsealuste liikide ja elupaikade säilimisele. Seega aitavad need tegevused kaasa kaitse väärtuste seisundi parandamisele ja kaitse-eesmärkide saavutamisele ning mõjuvad kaitse väärtuste seisundile soodsalt. Koosluste kujundamisel peetakse kaitse-eesmärgist lähtuvalt silmas töid vanade laialehiste metsade elupaikade säilitamiseks. Vanade loodusemetsade soodsa seisundi saavutamiseks ei ole vaja teha raiet, kuna nimetatud elupaigatüübi metsad säilivad kõige paremini looduslike protsesside kaudu. Kuna 98% kaitsealast moodustavad erinevad elupaigatüübid, mille ehitamine võib hävitada, mistõttu on ehitamine kaitsealal keelatud, va kaitseala valitseja kaalutusõigusega lubada rajada kaitsealale tehnovõrgurajatisi või kaitseala tarbeks tootmisotstarbeta rajatisi, et võimaldada näiteks kaitseala tähistamist, huvi tekkimisel külastuskorralduslikke rajatisi või paigaldada maakaablit või teisi kinnistu tarbeks vajalikke tehnovõrgu rajatisi tingimusel, et see ei kahjusta kaitseala seisundit või kaitse-eesmärki.

2.5.3. Vajalikud tegevused kaitsealal (Rannaküla sihtkaitsevööndis)

Rannaküla sihtkaitsevööndis poollooduslike koosluste esinemisalal on vajalik nende ilme ja liigikoosseisu säilimise tagamiseks heina niitmine, loomade karjatamine ning puu- ja põõsarinde harvendamine, mis on vajalik alale jääva kuivade niitude lubjarikkal mullal (6210) elupaiga hooldamiseks (need tegevused on vajalikud ligikaudu 6,6 ha-l).

2.5.4. Keelatud tegevused

Kaitsealal on kooskõlas kaitse-eeskirjaga sätestatud erisustega keelatud majandustegevus ja loodusvarade kasutamine. Need tegevused on keelatud, et vältida kaitsealuste liikide elupaikade ja väärtuslike metsaelupaikade kahjustamist.

Vastavalt majandustegevuse seadustiku üldosa seadusele on majandustegevus iga iseseisvalt teostatav, tulu saamise eesmärgiga püsiv tegevus, mis ei ole seadusest tulenevalt keelatud. Tegevus, mille suhtes on kehtestatud teatamis- või loakohustus, loetakse samuti majandustegevuseks ka juhul, kui selle eesmärk ei ole tulu saamine. Seega kõik kaitse-eeskirja kaitsekorra üldpõhimõtete peatükis või sihtkaitsevööndite peatükis reguleeritud tegevused, mis on määrusega lubatud ja mida tehakse tulu saamise eesmärgil, ning tegevused, mis on lubatud või lubatud kaitseala valitseja nõusolekul ja millega kaasneb teatamis- või loakohustus, on kaitseala sihtkaitsevööndis lubatud majandustegevus. Kaitse-eeskirjaga lubatakse sihtkaitsevööndis majandustegevusi (loetletud kaitse-eeskirja §-s 7), mis ei kahjusta kaitseala kaitse-eesmärki või seisundit.

2.5.5. Tegevuste kooskõlastamine kaitseala valitsejaga

Tegevused, mis on keelatud, kui selleks ei ole kaitseala valitseja nõusolekut, on määratud vastavalt looduskaitseseaduse § 14 lõikele 1. Kaitseala valitseja nõusolekuta on kaitsealal keelatud muuta katastriüksuse kõlvikute piire ja sihtotstarvet, koostada maakorralduskava ja teha maakorraldustoiminguid, kehtestada detailplaneeringut ja üldplaneeringut, lisasöötajahiulukeid, lubada ehitada ehitusteatise kohustusega või ehitusloakohustuslikku ehitist, sealhulgas lubada püstitada või laiendada lautrit või paadisilda, anda projekteerimistingimusi ja väljastada ehitusluba ning rajada uut veekogu, mille pindala on suurem kui viis ruutmeetrit, kui selleks ei ole vaja anda vee erikasutusluba, ehitusluba ega esitada ehitusteatist.

Kaitseala valitseja ei kooskõlasta tegevust, mis kaitse-eeskirja kohaselt vajab kaitseala valitseja nõusolekut, kui see võib kahjustada kaitseala kaitse-eesmärkide saavutamist või kaitseala seisundit. Kui tegevust ei ole kaitseala valitsejaga kooskõlastatud või tegevuses ei ole arvestatud kaitseala valitseja kirjalikult seatud tingimusi, mille täitmisel tegevus ei kahjusta kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või kaitseala seisundit, ei teki isikul, kelle huvides nimetatud tegevus on, vastavalt haldusmenetluse seadusele õiguspärasest ootust sellise tegevuse õiguspärasuse osas.

Praktikas on tingimuste esitamine kõige enam kasutatav võtte, millega välditakse kaitsealadel majandustegevuse kahjustavat mõju. Enamasti ei keelata tegevust, mis on kaitse-eeskirjas lubatud kaitseala valitseja nõusolekul, vaid püütakse kaalutlusõiguse kaudu leida lahendusi, kus tegevus loodusväärtusi ei kahjusta, ühitades looduskaitse ja arendushuvid.

3. Menetluse kirjeldus

Varbla looduskaitseala kaitse-eeskirja avalik väljapanek toimus 27. aprillist–12. maini 2015 Keskkonnaameti Pärnu kontoris ja endises Varbla Vallavalitsuses. Teade kaitse-eeskirja avaliku väljapaneku ja avaliku arutelu kohta ilmus 21. aprillil 2015 üleriigilise levikuga ajalehes Eesti Päevaleht ja 21. aprillil 2015 kohalikus ajalehes Pärnu Postimees. Väljaandes Ametlikud Teadaanded ilmus kaitse-eeskirja eelnõu avalikustamise teade 15. aprillil 2015.

Looduskaitseseaduse §-s 9 sätestatud kaitse alla võtmise menetluse käigus saadeti kaitsealal paikneva 26 kinnisasja 21 eraomanikule, Riigimetsa Majandamise Keskusele, endisele Varbla Vallavalitsusele ja Pärnu Maavalitsusele teade kaitse-eeskirja eelnõu avalikustamise, sh avaliku väljapaneku ja avaliku arutelu kohta. Kirjas oli märkus, et juhul kui Keskkonnaametile ei ole hiljemalt 12. maiks 2015 vastatud, siis loetakse et adressaat on kaitse-eeskirja eelnõuga nõus. Kirjale oli lisatud kaitse-eeskirja eelnõu määрус, seletuskiri ja piiriskeemi väljatrükk.

Kirjale vastas kuus maaomanikku (lisaks ühe maaomaniku esindaja) ajavahemikul 6. mai–21. juuli 2015 ja Riigimetsa Majandamise Keskus (4. juuni 2015), kellele koostati ja väljastati Keskkonnaameti vastuskirjad hiljemalt 10. juuliks 2015 ning Keskkonnaministeeriumi vastuskirjad hiljemalt 12. oktoobriks 2015 (tabel 1).

Eelnõu avalik arutelu toimub 12. juunil 2015 endise Varbla Vallavalitsuse väikeses saalis (Varbla küla, Varbla vald, Pärnu maakond). Arutelus osales 16 huvigruppide esindajat.

Pastori (katastritunnus 86301:004:0026), Jaana (katastritunnus 86301:005:0156) ja Kadakaranna (katastritunnus 86301:005:0150) kinnistute omanike ja esindajatega (Paldiski Sadamate AS – Jaanus Ilumets, Enn Mahoni, Aleksandr Kovaljov, ning Heino Sabiin,

Aadu Luberg, Ülle Luberg) on peale avalikustamist peetud kirjavahetust, samuti on toimunud kaks kohtumist. Ülevaade on kajastatud tabelis 2.

Tabel 1. Maaomanike seisukohad vastuseks Keskkonnaameti Pärnu-Viljandi regiooni poolt 13. ja 14. aprillil 2015 väljasaadetud kirjadele ning avalikul arutelul tehtud ettepanekud.

Arvamuse esitaja nimi ja seos eelnõuga	Arvamuse kokkuvõte	Menetleja otsus
<p>Karl Effort OÜ juhatus liige Eve Tamm (maaomanik) (6. mai 2015 ja 17. juuni 2015)</p>	<p>Maaomanik teeb ettepaneku Lõperanna (katastritunnus 86301:005:0154) ja Lõpe (katastritunnus 86301:005:0155) kinnistu moodustatavast kaitsealast välja arvata, kuna 2006. a on endine Varbla Vallavalitsus väljastanud Lõpe kinnistule ehitusloa. Samuti tehakse ettepanek kinnistud riigile omandada.</p>	<p>1.1 Ettepanekuga ei arvestatud. Lõperanna ja Lõpe kinnistut ei arvata kaitsealast välja, kuna 2010. aastal ja 3. juunil 2015 tehtud elupaigatüüpide inventuuri kohaselt ei ole Lõpe kinnistul ehitustegevuse jälgi tuvastatud ning kinnistul leiduvad elupaigatüübid on väga hea ja hea esinduslikkusega. Seega tuginedes nii inventuuride andmetele, kui ka kohapealsele kontrollile, on Lõpe kinnistul asuvad kaitseväärtused (kinnistu on tervikuna kaetud liigirikaste madalsoode (7230) ja vanade laialehiste metsade (9020*) elupaigatüüpidega) säilinud ja seega ei ole moodustatavast kaitsealast kinnistute välja arvamine põhjendatud. Tegemist on juba kaitse alal oleva alaga (Varbla hoiualaga), mis on ühtlasi Natura 2000 võrgustikku kuuluv Varbla loodusala. Arvestades Euroopa kohtu laia praktikat ei saa õigusvastaselt väljastatud ehitusloa olemasolu olla piisav põhjendus elupaigatüüpide kaitseta jätmiseks. Kohalik omavalitsus rikkus ehitusloa andmisel Natura 2000 aladele kehtestatud ajutisi majandustegevuse piiranguid (Keskkonnaministri määrus 22.042004 nr 24 „Majandustegevuse ajutiste piirangute rakendamine väljaspool kaitsealasid asuvatel Natura 2000 võrgustiku aladel“), mis nägid ette ehitusloa kooskõlastamise kaitseala valitsejaga. Varbla Vallavalitsus jättis ehitusloa kooskõlastamata, mistõttu ei saanud kaitseala valitseja ka oma rolli täita ja vastuolulist olukorda vältida. Keskkonnaamet on palunud kohalikul omavalitsusel see luba kehtetuks tunnistada (01.06.2015, paikvaatluse protokoll).</p> <p>1.2. Euroopa Liidu õiguse kohustuslikkust liikmesriigile on Euroopa Kohus korduvalt esile toonud (15.07.1964 otsuses nr 6/64, Costa vs ENEL; 17.12.1970 otsuses nr C-11/70, Internationale Handelsgesellschaft). Kuna Euroopa Liidu</p>

		<p>õiguse tõlgendamise pädevus on Euroopa Kohtul, on liikmesriigile siduvad ka Euroopa Kohtu lahendites esitatud põhimõtted. Euroopa Kohus on sedastanud, et loodusdirektiivist tulenevalt on üldjuhul keelatud igasugune selline tegevus, mille oluline ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku alal kaitstavatele loodusväärtustele ei ole mõistlikult välistatud (Euroopa Kohtu 07.09.2004 otsus nr C-127/02, Landelijke Vereniging tot Behoud van de Waddenzee ja Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels vs Staatssecretaris van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij).</p>
		<p>1.3. Samas lahendis on Euroopa kohus olulise ebasoodsa mõjuna määratlenud igasugust ebasoodsat mõju ala kaitseeesmärkide saavutamisele ja ala sidususele. Kuna nende kinnistute kaitsealalt väljaarvamisel pole välistatud ebasoodne mõju (elupaigatüüpide hävimine ehitustegevuse või raiete tulemusena) Natura ala väärtustele ning ilma neid loodusväärtusi kaitsmata pole võimalik täita loodusala eesmarke, siis selle ettepanekuga ei arvestatud.</p> <p>1.4. Samuti tutvustas Keskkonnaamet Vabariigi Valitsuse 8. juuli 2004 määrust nr 242 „Kaitstavat loodusobjekti sisaldava kinnisasja riigi poolt omandamise ja ettepanekute menetlemise kord ning kriteeriumid, mille alusel loetakse ala kaitsekord kinnisasja sihtotstarbelist kasutamist oluliselt piiravaks, ning kinnisasja väärtuse määramise kord ja alused” (edaspidi <i>määrus nr 242</i>) ning palus esitada määruse kohase avalduse kinnistute omandamiseks.</p>
<p>Raivo Tein (maaomanik) (7. mai 2015)</p>	<p>Maaomanik teeb ettepaneku vahetada moodustatavale kaitsealale jääva Laasma (katastritunnus 86301:005:0169) kinnistu osa kitsendusteta kinnistu vastu.</p>	<p>2.1. Keskkonnaamet selgitas, et määruse nr 242 alusel võib nimetatud kaitsealale jääva kinnistu osa riigile omandada, ning palus soovi korral esitada avaldus kinnistu osa riigile omandamiseks.</p>

<p>Mare Hunt (maaomanik) (12. mai 2015)</p>	<p>Maaomanik teeb ettepaneku jätta terve Tormittoa kinnistu (katastritunnus 86301:004:0352) moodustatavast kaitsealast välja.</p>	<p>3.1. Ettepanekuga ei arvestatud. Keskkonnaameti Pärnu-Viljandi regiooni andmetel ning 2010. aasta ja 3. juunil 2015 tehtud elupaigatüüpide inventuuri kohaselt on Tormittoa kinnistul (v.a elamu alal) leiduvad kaitseväärtused säilinud. Tormittoa kinnistu (v.a elamu alal) on kaetud järgmiste Natura elupaigatüüpidega: 9020* esinduslikkusega A, 9080* esinduslikkusega B ja 2180 esinduslikkusega C. Seega ei ole terve Tormittoa kinnistu välja arvamine moodustatavast kaitsealast põhjendatud samadel põhustel, miks ei arvestanud ka teisi sarnaseid ettepanekuid (vt punktides 1.2 ja 1.3 toodut).</p>
<p>Urmas Veeäär (maaomanik) 12. mai 2015)</p>	<p>Maaomanik soovib Peebu kinnistu (katastritunnus 86301:005:0131) moodustatavast kaitsealast välja arvata ning pakub kinnistut riigile müüa metsamaa hinnaga.</p>	<p>4.1. Ettepanekuga kinnistu kaitsealalt välja arvata ei arvestatud samadel kaalutlustel, mis teiste samaväärsete ettepanekute korral (vt punktides 1.2 ja 1.3 toodut). Peebu kinnistul asub soostuvate ja soo-lehtmetsade (9080*) elupaigatüüp esinduslikkusega väga hea.</p> <p>4.2. Keskkonnaamet tutvustas ka määrust nr 242 ning palus soovi korral esitada määruse kohase avalduse kinnistu omandamiseks.</p>
<p>Paldiski Sadamate AS juhatuse liige Aleksandr Kovaljov (maaomanik) (12. mai 2015)</p>	<p>Maaomanik teeb ettepaneku peatada Varbla looduskaitseala moodustamise menetlus, kuna kaitsealal leiduvate loodusväärtuste säilimine ja kaitse, loodusdirektiivist tulenevate rahvusvaheliste kohustuste täitmine on tagatud ka hoiualana. Samuti viidatakse kaitsekorralduskavale ning leitakse, et kavas esitatud tegevustega ei ole arvestatud.</p>	<p>5.1. Ettepanekuga ei arvestatud. Keskkonnaamet selgitas kaitsekorralduskava olemust ning põhjendas, miks ei ole hoiuala kaitsekord piisav. Hoiuala kaitsekord (vastavalt looduskaitseeaduse § 32 lõikele 2) tagab ala kaitse-eesmärgiks olevate elupaigatüüpide kaitse, kuid ebasoodne mõju loodusväärtustele, mille kaitset hoiuala kaitsekord ei võimalda, võib tekkida ka nn servaeefekti tõttu (nt majandustegevus väljaspool elupaigaks määratud ala). Seega hoiuala kaitsekord ei täida KeÜS §-s 8 sätestatud keskkonna kõrgema taseme ja terviklikkuse kaitse põhimõtet, mille kohaselt tuleb arvestada ka keskkonnamõju ülekandumist ühelt keskkonnaelemendilt teisele. Ehk eelistatud on need meetmeid, mis tagavad keskkonna suurema kaitse ning mis väldivad ebasoodsa keskkonnamõju tekkimist nii loodusväärtusel kui ka sellega piirneval</p>

		alal.
Heino Sabiin (maaomanik) (12. mai 2015)	Maaomanik teeb ettepaneku mitte luua looduskaitseala, vaid jätta ala kaitse alla hoiualana. Samuti tehakse ettepanek jätta hoiualalt osaliselt välja Pastori kinnistu (katastritunnus 86301:004:0026) null väärtusega elupaiga ala ja/või anda luba kinnistule ehitada või vähendada Pastori kinnistu ehituskeeluvööndit minimaalselt 0,4 ha suurusele maa-alale elamu ja abihoonete rajamiseks.	<p>6.1. Ettepanekuga ei arvestatud. Keskkonnaamet selgitas moodustatava kaitseala vajalikkust. Keskkonnaameti Pärnu-Viljandi regiooni 3. juunil 2015 tehtud elupaigatüüpide inventuuri kohaselt on Pastori kinnistul kaitseväärtused säilinud (v.a ca 0,03 ha suurusel alal nn 0 elupaigas). Pastori kinnistule jäävad elupaigatüübid 9020* ja 9080* esinduslikkusega A-C, (0,7 ha ulatuses on elupaigatüüp 9080* raietega rikutud ja vastab esinduslikkusele D), 1220 ja 2130* esinduslikkusega A-B ning elupaigatüüp 7230 esinduslikkusega A-C. Need tüübid vajavad kaitseks eelkõige majandustegevuse vältimist. Hoiuala kaitseriim ei taga kompaktselt ja tervikliku metsaala säilimist, kuna võimaldab raieid väljaspool elupaiku. Lisaks ei oleks hoiuala kaitsekorra rakendamise maaomanike suhtes õiglane arvestades millised võimalused on hoiualal piiranguid kompenseerida (maamaksusoodustus ja Natura 2000 metsatoetus võrreldav piiranguvööndiga) Seega Pastori kinnistu osaline hoiualast väljaarvamine ei ole põhjendatud ala terviklikkuse eesmärgil ning hoiuala kaitsekorra jätkamine oleks piirangute kompenseerimise võimalusi arvestades ebaõiglane. (vt punktides 1.2 ja 1.3 toodut).</p> <p>6.2. Samuti selgitati ehituskeeluvööndi vähendamise põhimõtet ning juhiti tähelepanu, et ehituskeeluvööndi vähendamise taotlemine toimub looduskaitseaduse § 40 alusel ja seda ei saa lahendada Varbla looduskaitseala moodustamise menetlusega.</p>
Enn Mahoni (Paldiski Sadamate AS keskkonnaspetsialist) (avalikul arutelul tehtud ettepanek)	Võtta kaitse-eesmärkidest välja laanepüü (<i>Bonasa bonasia</i>) ja tema elupaiga kaitse, kuna liik on jahiuluk ning jahipidamine on kaitse-eeskirjaga lubatud.	7.1 Ettepanekuga on arvestatud. Laanepüü on III kaitsekategooria liik, kes on Eesti ohustatud liikide punase nimestiku järgi ohuvälises seisus. Eelistab elupaigana eelkõige okaspuu- (kuuse-)enamusega ja tiheda alusmetsaga segametsi, kus on paremad varjetingimused kiskjate eest. Varbla looduskaitsealal jääb laanepüü elupaik mosaiikse pinnamoega alale, mis osaliselt jääb soostuva ja soo-lehtmetsade (9080*) elupaigatüüpi (esinduslikkusega A)

		<p>ning osaliselt vanade laialehiste metsade (9020*) elupaigatüüpi. Seega elupaiga valiku järgselt ei ole Varbla looduskaitseala liigi esinemisalana eriti iseloomulik.</p> <p>7.2. Vastavalt laanepüü kaitse tegevuskava eelnõule ei ole tänapäeval Eesti laanepüüasurkonnale kriitilise või suure tähtsusega ohutegureid. Keskmiseks ohuteguriks on elupaikade hävinemine, eeskätt vanade mitmekesise struktuuriga puistute kadumine ja fragmenteerumine ning pesitsuse nurjumine metsamajandustööde mõjul ning rõövloomade tõttu. Jahi mõju on laanepüüasurkonnale praegu väikese mõjuga. Seega arvestades asjaolu, et laanepüü elupaik jääb kõrge esinduslikkusega elupaigatüüpidesse ning moodustatava kaitseala sihtkaitsevööndisse, siis on laanepüü elupaiga kaitse tagatud soostuvate ja soolehtmetsade (9080*) ja vanade laialehiste metsade (9020*) elupaigatüüpide kaitsega.</p>
<p>Aadu Luberg (maaomanike Heino Sabiin ja Paldiski Sadamate AS keskkonnaspetsialisti Enn Mahoni esindaja) (7. juuli 2015)</p>	<p>Maaomanike esindaja leiab, et Keskkonnaamet on eiranud isikute võrdse kohtlemise põhimõtteid ning on 2012. a kooskõlastanud Tormittoa kinnistu (katastritunnus 86301:004:0352) ehitusprojekti, samas kui Pastori kinnistu (katastritunnus 86301:004:0026) detailplaneeringut Keskkonnaamet ei kooskõlastatud ega arvestanud Pastori kinnistule koostatud detailplaneeringu keskkonnamõju eelhindamise eksperdihinnanguga.</p>	<p>8.1. Keskkonnaamet selgitas Pastori kinnistu detailplaneeringu kooskõlastamata jätmist ja Tormittoa kinnistu ehitusprojekti kooskõlastamist.</p> <p>Ekspert hinnangu „Varbla vallas Rannaküla külas asuva Pastori detailplaneeringu keskkonnamõju eelhindamine“ (koostanud OÜ Hendrikson & Ko, 2011. a) kohaselt on soovituslik ehitusala Pastori kinnistul valitud alale, mis jääb soostuva ja soolehtmetsade (9080*) elupaigatüüpi (eksperdihinnangus lk 12 on kirjas, et kooslus vastab elupaigatüübile (9080*). Seega on vastavalt eksperdihinnangule soovituslik ehitusala planeeritud rajada nn tärniga (*) ehk esmatähtsasse elupaigatüüpi, mis on ühtlasi nii olemasoleva Varbla hoiuala, Varbla loodusala kui ka moodustatava Varbla looduskaitseala kaitse-eesmärgiks.</p> <p>Tormittoa kinnistu ehitusprojekti on Keskkonnaameti Pärnu-Viljandi regioon 2012. aastal kooskõlastanud, kuna selle kinnistu ehitusalal ei leidunud EL nõukogu loodusdirektiivi nr 92/43/EMÜ I lisas toodud elupaigatüüpe. Tormittoa kinnistu</p>

		<p>ehitusala oli ca 50. aastat tagasi istutatud pappeid luitevalli liikumise takistamiseks, st ala ei vasta ühelegi kaitstavale elupaigatüübile. Tormitoea kinnistu ehitusprojekti kohaselt on hooned ja tehnorajatised planeeritud selliselt, et need ei kahjusta Varbla hoiuala, Varbla loodusala ega ka moodustatava Varbla looduskaitseala kaitse-eesmärke. Seega ei ole Keskkonnaamet rikkunud võrdse kohtlemise printsiipi, kuna Tormitoea ja Pastori (sh AS-le Paldiski Sadam kuuluvate) kinnistute looduslikud tingimused alade hoonestamiseks ei ole võrdsed.</p>
<p>Paldiski Sadamate AS juhatuse liige Aleksandr Kovaljov ja Heino Sabiin (maaomanikud) (21. juuli 2015) (pöördutud Keskkonna-ministeeriumisse)</p>	<p>Maaomanikud teevad ettepaneku muuta kavandatava Varbla looduskaitseala piire, jättes sellest välja Jaana (katastritunnus 86301:005:0156), Kadakaranna (katastritunnus 86301:005:0150) ning Pastori (katastritunnus 86301:004:0026) kinnistud.</p>	<p>9.1. Ettepanekuga ei arvestatud. Keskkonnaministeerium selgitas, et Varbla looduskaitseala kaitse-eesmärgiks on seal leiduvate elupaikade hea seisundi saavutamine ja/või tagamine. Loodusliku seisundi säilitamiseks sobib enamikul metsaelupaikadest kõige paremini sihtkaitsevööndi kaitsekord. Jaana kinnistu on tervikuna kaetud liigirikaste madalsoode (7230) (hea (B) esinduslikkusega) ja vanade laialehiste metsade (9020*) (väga hea (A) esinduslikkusega) (kaasnevaks elupaigatüübiks 10% ulatuses on soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*)) elupaigatüübiga. Kadakaranna kinnistul on inventeeritud järgmised elupaigatüübid: püsitaimestuga kivirannad (1220) (väga hea (A) esinduslikkusega), hallid ehk kinnistunud lited (2130*) (hea (B) esinduslikkusega) ja vanad laialehised metsad (9020*) (väga hea (A) esinduslikkusega) (kaasnevaks elupaigatüübiks 10% ulatuses on soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*)). Pastori kinnistu on kaetud järgmiste elupaigatüüpidega: püsitaimestuga kivirannad (1220) (väga hea (A) esinduslikkusega), hallid ehk kinnistunud lited (2130*) (hea (B) esinduslikkusega), liigirikad madalsood (7230) (väga hea (A), hea (B) ja arvestatava (C) esinduslikkusega), vanad laialehised metsad (9020*) (väga hea (A) ja arvestatava (C) esinduslikkusega) (kaasnevaks elupaigatüübiks 10% ulatuses on soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*)) ning soostuvad</p>

		<p>ja soo-lehtmetsad (9080*) (väga hea (A) ja väheesindusliku ehk degradeerunud (D) esinduslikkusega).</p> <p>9.2. Samuti juhtis Keskkonnaministeerium tähelepanu asjaolule, et maaomanike tellitud ekspert Uudo Timm on kinnitanud ülaltoodud kinnistutel eelpoolmainitud loodusdirektiivi elupaigatüüpide olemasolu.</p>
--	--	--

Tabel 2. Peale avalikustamist on AS Paldiski Sadam erinevad esindajad pidanud kirj vahetust Keskkonnaministeeriumi ja Keskkonnaametiga, samuti on toimunud kaks kohtumist.

Heino Sabiin (Pastori kinnistu omanik), Aadu Luberg ja Ülle Luberg (Pastori kinnistu omaniku esindajad), Jaanus Ilumets ja Enn Mahoni (Paldiski Sadamate AS esindajad)	2.12.2015 toimus kohtumine Keskkonna-ministeeriumis	Kohtumisel selgitati maaomanike esindajatele kinnistutel leiduvaid loodusväärtusi ning nende kaitse olulisust, kinnistutel läbiviidud ekspertiiside tulemusi ning ehitamise võimalikkust Tormitoa kinnistul.
Paldiski Sadamate AS (Aleksandr Kovaljov)	30.03.2016 saadetud kirjas soovivad lisaselgitusi kinnistutel asuvate loodusväärtuste ning nende kaitse olulisuse kohta	14.06.2016 toimub kohtumine, kus tutvustatakse kohapeal kinnistutel asuvaid loodusväärtusi ning selgitatakse nende kaitse olulisust.
Heino Sabiin	28.04.2016 soovis kinnistul lisainventuuride läbiviimist	Selgitatud, et lähtuvalt 14.06.2016 toimunud kohtumisel kokkulepitust ei ole antud alal lisainventuuride tegemise vajadust. Pole alust kahelda alal juba teostatud inventuuride paikapidavuses, mistõttu pole põhjust kontrollida veelkord neid andmeid üle. Ülevaade Pastori kinnistu esinevatest loodusväärtustest on toodud arvamuste tabeli vastuses 6.1.
Paldiski Sadamate AS esindajad (Enn Mahoni, Jaanus Ilumets) ning Paldiski Sadamate AS ekspert (Uudo Timm)	14.06.2016 kohtumine moodustataval Varbla looduskaitsealal	Kohtumise eesmärgiks oli ühiselt üle vaadata ja tutvustada alal leiduvaid loodusväärtusi ning läbi rääkida eriarvamused eksperdi ja Keskkonnaameti vahel seoses alal leiduvate elupaigatüüpidega. Pärast kinnistu ülevaatus jõuti järeldusele, et alal esineb loodusdirektiivi elupaigatüüpe. Maaomanik leidis, et neile kõige sobivam variant oleks kinnistute vahetamine või omandamine.
Paldiski Sadamate AS (Aleksandr Kovaljov)	28.10.2016 soovib informatsiooni Varbla hoiualale jäävate	Selgitame, et kord, mille kohaselt juhul, kui ala kaitsekord piirab oluliselt kinnistu sihtotstarbelist kasutamist, riigi poolt maid

	kinnistute riigile vahetamise võimaluste kohta.	omandatakse, on sätestatud Vabariigi Valitsuse 08.07.2004 määruses nr 242 „Kaitstavat loodusobjekti sisaldava kinnisasja riigi poolt omandamise ja ettepanekute menetlemise kord, ning kriteeriumid, mille alusel loetakse ala kaitsekord kinnisasja sihtotstarbelist kasutamist oluliselt piiravaks“ (edaspidi <i>kord</i>). Keskkonnaamet on maaomanikule jaganud selgitusi maade riigile omandamise osas telefoni teel.
--	---	---

4. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õiguse

Eelnõu koostamisel on arvestatud järgmiste EL õigusaktidega:

1. EÜ Nõukogu direktiiv nr 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku taimestiku ja loomastiku kaitsest (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50).
2. Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv nr 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (ELT L 20, 26.1.2010, lk 7–25).

EÜ Nõukogu direktiivi nr 92/43/EMÜ ehk loodusdirektiivi artikli 2 lõike 1 kohaselt on nimetatud direktiivi eesmärk looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitsmisega kaasa aidata bioloogilise mitmekesisuse säilimisele EL liikmesriikide territooriumil. Loodusdirektiivi artikli 3 lõigete 1 ja 2 kohaselt luuakse Euroopa ökoloogiline võrgustik Natura 2000, mille loomisse annab panuse iga liikmesriik võrdeliselt sellega, millisel määral leidub tema territooriumil loodusdirektiivis nimetatud looduslike elupaigatüüpe ja liikide elupaiku. Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004. a korralduse nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri” lisa 1 punkti 2 alapunktiga 483 on Natura 2000 võrgustiku loodusalaks esitatud Varbla loodusala, mis hõlmab Varbla looduskaitseala. Seetõttu tuleb Varbla looduskaitsealal tegevuse kavandamisel hinnata selle mõju kaitse-eesmärkidele, arvestades Natura 2000 võrgustiku alade kohta kehtivaid erisusi.

Varbla loodusala on kinnitatud Natura 2000 võrgustiku alaks Euroopa Komisjoni 12. novembri 2007. a otsusega 2008/24/EC, millega võeti vastavalt nõukogu direktiivile nr 92/43/EMÜ vastu boreaalses biogeograafilises piirkonnas asuvate ühenduse tähtsusega alade teine ajakohastatud loetelu (teatavaks tehtud numbri K(2007) 5402 all, ELT L 12, 15.1.2008, lk 118–265). Viimati ajakohastati boreaalse biogeograafilise piirkonna loodusalade nimekirja Euroopa Komisjoni 3. detsembri 2014. a rakendusotsusega (EL) 2015/73, millega võeti vastu boreaalses biogeograafilises piirkonnas asuvate ühenduse tähtsusega alade loetelu kaheksas uuendatud versioon (teatavaks tehtud numbri C(2014) 9092 all), ELT L 18, 23.01.2015, lk 485–695).

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/147/EÜ ehk linnudirektiivi artikli 1 kohaselt käsitleb nimetatud direktiiv kõikide looduslikult esinevate linnuliikide, kaasa arvatud nende munade, pesade ja elupaikade kaitset EL liikmesriikides. See hõlmab nende liikide kaitset, hoidmist ja kontrolli ning kasutamist. Linnudirektiivi artiklite 2 ja 3 kohaselt võtavad liikmesriigid vajalikud meetmed, sealhulgas kaitsealade loomine, eelnimetatud linnuliikide arvukuse hoidmiseks tasemel, mis vastab eelkõige ökoloogilistele, teaduslikele ja kultuurilistele nõuetele, arvestades samal ajal majanduslikke ja puhkeaja veetmisega seotud vajadusi. Varbla

looduskaitsealal on oluliseks kaitse-eesmärgiks linnudirektiivi I lisas nimetatud linnuliigi merikotka (*Haliaeetus albicilla*) kaitse.

Pärast määruse jõustumist tehakse Euroopa Komisjonile ettepanek lisada Varbla loodusala eesmärkidesse hallide luidete (2130*), kuivade niitude lubjarikkal mullal (6210), liigirikaste madalsoode (7230) ja vanade loodumetsade (9010*) elupaigad. Samuti tehakse pärast määruse jõustumist Euroopa Komisjonile ettepanek arvata välja Varbla loodusala eesmärkidest rannaniitude (1630*) ja kadastike (5130) elupaikade kaitse ning ettepanek muuta loodusala piire, mis viiakse vastavusse looduskaitseala piiridega.

Varbla loodusala piiride muutmisel jääb loodusalast välja Kuuse kinnistu (katastritunnus 86301:005:0211).

Loodusala osakaal väheneb järgmistel kinnistutel: Kadakaranna kinnistul (katastritunnus 86301:005:0150), Lõperanna kinnistul (katastritunnusega 86301:005:0154), Pastori kinnistul (katastritunnus 86301:004:0026), Roomu kinnistul (katastritunnus 86301:004:0260), Tobiase kinnistul (katastritunnus 86301:004:0263) ja Tormittoa kinnistul (katastritunnus 86301:004:0260).

5. Määruse mõju ja rakendamiseks vajalikud kulutused

Määruse mõju on positiivne loodus- ja elukeskkonnale, aidates looduskeskkonna säilitamisega kaasa inimeste põhivajaduste ja elukvaliteedi tagamisele. Määrus aitab paremini tagada ohustatud ja haruldaste linnuliikide ning elupaikade kaitse. Kehtestatav kaitsekord arvestab ala eesmärgiks olevate väärtuste kaitse vajadusi ja selle rakendamine tagab nende säilimise.

Kaitstava loodusobjekti tüübi muutmine ja uue kaitse-eeskirja kehtestamine aitab kaasa rahvusvaheliste kohustuste täitmisele, seega on mõju välissuhetele positiivne. Looduse mitmekesisuse ehk elurikkuse säilitamise ja suurendamise vajaduse sätestavad nii Euroopa 2020 kui ka Ressursitõhusa Euroopa tegevuskava. Sellest tulenevalt on elurikkuse vähenemise peatamiseks ja taastamiseks kinnitatud EL elurikkuse strateegia aastani 2020 (KOM(2011)2441), mis seab liikmesriigile konkreetsed ja mõõdetavad eesmärgid elurikkuse (liikide ja elupaikade seisundi) parandamiseks aastaks 2020. Kinnitatav õigusakt toetab otseselt nende eesmärkide saavutamist.

Varbla looduskaitseala territoorium on juba riikliku kaitse all, mistõttu puudub määruse jõustumisel oluline mõju sotsiaalvaldkonnale, riiklikule julgeolekule, majandusele, regionaalarengule ning riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele. Looduskaitsealade piirangute kehtestamisel lähtutakse loodusväärtustest ja sellest, kus need asuvad. Planeeringud tuleb kooskõlla viia kehtestatud õigusaktidega. Meile teadaolevalt vastuolusid kehtivate planeeringutega ei ole. Eelnõu avalikustamise käigus saadeti kohalikele omavalitsustele ja maaomanikele arvamuse avaldamiseks eelnõu materjalid. Looduskaitseaduse § 9 lõike 7¹ punktide 3 ja 4 järgi on avalikustamise üks eesmärk saada menetlusosalistelt neile teadaolevaid andmeid, mis on seotud eelnõuga.

Vastavalt maamaksuseaduse §-le 4 kaasneb eelnõu jõustumisega kohaliku omavalitsuse maamaksutulude vähenemine, sest senine hoiuala kaitsekorruga maa-ala arvatakse tervikuna sihtkaitsevööndisse Maamaksuseaduse § 4 lõike 1 punkti 11 kohaselt kaitsealade sihtkaitsevööndi maalt maamaksu ei maksta. Maamaksu laekub Lääneranna vallale vähem

ligikaudu 707 eurot aastas.

Kaitsealale jääb hooldamist vajavat aruniitu 6,6 ha. Kehtivad toetusmäärad poollooduslike koosluste hooldamiseks on kadakatega niitude karjatamise korral 250 eurot hektari kohta, kadakatega niitude niitmise korral 185 eurot hektari kohta, muu niidu karjatamise korral 150 eurot hektari kohta ja muu niidu niitmise korral 85 eurot hektari kohta. Poollooduslike koosluste hooldamisega seoses ei kaasne riigile määruse kehtestamisega lisakulusid, kuna hooldatava ala maht võrreldes varasemaga ei suurene.

Vastavalt looduskaitseaduse §-le 20 võib riik kokkuleppel kinnisasja omanikuga omandada kinnisasja, mille sihtotstarbelist kasutamist ala kaitsekord oluliselt piirab, kinnisasja väärtusele vastava tasu eest. Eramaid, mille sihtotstarbelist kasutamist ala kaitsekord oluliselt piirab, ei lisandu, pigem väheneb seoses kaitseala pindala vähendamisega. Riigile omandamise kohustus tulenes juba eelnevast, st hoiuala, kaitsekorrast. Seega ei lisandu täiendavaid riigile omandamise kohustusi võrreldes juba olemasolevaga.

Riigi kulud seoses Natura metsatoetusega suurenevad, kuna suureneb sihtkaitsevöönditesse jääva erametsamaa pindala ligikaudu 132 ha võrra. Natura 2000 erametsamaa toetuse määr sihtkaitsevööndis on 110 eurot hektari kohta aastas. Tsoneeringu muudatuste tulemusena suureneb Natura 2000 erametsatoetuste võimalik kulu maksimaalselt 14 520 euro võrra. Metsatoetuse taotlejate arv on viimastel aastatel jäänud *ca* 70% juurde võimalikust taotlejate arvust. Seega võib prognoosida tegelikult lisakuludeks *ca* 10 164 eurot aastas.

Riigimetsa tsoneeritakse täiendavalt sihtkaitsevööndisse 112 ha ulatuses. Lähtudes sellest, et ka hoiualal oli metsade majandamine varem kitsendatud ja vastavalt RMK arvutustele on majanduspiirangutega metsade kavandatavaks raiemahuks ligikaudu 1/10 majandusmetsa lankide keskmisest, ulatub iga-aastane saamata jäänud puidutulu lisapiirangute seadmisel ligikaudu 11 euroni hektari kohta.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub kümnendal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

7. Vaidlustamine

Määruse üldkorraldusele ehk haldusakti tunnustele vastavat osa on võimalik vaidlustada, esitades halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras kaebuse halduskohtusse. Määruses on üldkorralduse regulatsioon suunatud asja (kinnistu) avalik-õigusliku seisundi muutmisele, hõlmates eelkõige asja kasutamist ja käsutamist reguleerivaid sätteid. Seega vastavad määruses üldkorralduse tunnustele sätted, millest tulenevad kinnisasja omanikule või valdajale õigused ja kohustused on konkreetse kinnisasjaga tihedalt seotud ning puudutavad kinnisasja kasutamist või käsutamist. Halduskohtumenetluse seadustiku § 46 lõike 1 kohaselt võib tühistamiskaebuse esitada 30 päeva jooksul kaebajale haldusakti teatavaks tegemisest arvates ja sama paragrahvi lõike 5 kohaselt kaebuse haldusakti õigusvastasuse kindlakstegemiseks kolme aasta jooksul haldusakti andmisest arvates.

8. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu kooskõlastati teiste ministeeriumidega eelnõude infosüsteemi EIS kaudu. Rahandusministeerium tegi ettepaneku kaaluda kaitsekorra intensiivistamise põhjendatust ning hinnata põhjalikult eelnõu rakendamise kaasnevaid sotsiaal-majanduslikke mõjusid, sh mõjusid riigieelarvele. Täpsemalt on rahandusministeeriumi märkused kajastatud allolevas tabelis. Ülejäänud ministeeriumid on kooskõlastanud eelnõu vaikumisi. Vabariigi Valitsuse reglemendi § 7 lõike 4 kohaselt, kui kooskõlastaja ei ole sama paragrahvi lõigetes 1–3 sätestatud tähtja jooksul eelnõu kooskõlastanud või jätnud seda põhjendatult kooskõlastamata, loetakse eelnõu kooskõlastatuks.

<p>Seletuskirjas ei ole toodud põhjendusi, mille põhjal saaks järeldada, et senine püsielupaiga ja hoiuala kaitsekord ei ole piisav looduskaitse eesmärkide saavutamiseks.</p>	<p>Lähtuvalt LKS § 4 lõike 2 kohaselt on kaitseala erinõuete kohaselt kasutatav ala, kus loodust kaitstakse. Sama paragrahvi lõike 3 kohaselt on hoiuala elupaikade ja kasvukohtade kaitseks määratud ala, mille säilimise tagamiseks hinnatakse kavandatavate tegevuste mõju ja keelatakse ala soodsat seisundit kahjustavad tegevused. Kaitsealal kehtestatakse konkreetne kaitsekord, millega sätestatakse selgelt alal lubatud ja keelatud tegevused- hoiualal peab kavandatavate tegevuste mõju kaitseväärtustele igakordselt eraldi hindama. See aga ei ole piisav tagamaks Varbla looduskaitsealal esinevate loodusväärtuste säilimist. Selguse mõttes korrigeerisime seletuskirja peatüki 2.3. sõnastust.</p>
<p>Tuleb hinnata, millist mõju avaldab kavandatava õigusakti rakendamine piirkonna arenguolukorrale ja – eeldustele.</p>	<p>Kavandatava õigusakti mõju on hinnatud seletuskirja peatükis nr 5. Varbla looduskaitseala territoorium on juba riikliku kaitse all, ning lähtuvalt alal leiduvatest loodusväärtustest kehtib seal sisuliselt juba praegu sihtkaitsevööndi kaitsekorraga samaväärne kaitsekord. Seetõttu puudub määruse jõustumisel oluline mõju sotsiaalvaldkonnale, riiklikule julgeolekule, majandusele, regionaalarengule ning riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele.</p>
<p>Sihtkaitsevööndis asuva kinnisasja puhul kaitsekord üldjuhul piirab kinnisasja kasutamist oluliselt ning hoiualal üldjuhul kaitsekord kinnisasja sihtotstarbelist kasutamist oluliselt ei piira. Sellest lähtuvalt ei saa väita, et kaitsekorra muutmisega ei kaasne LKS § 20 alusel riigile täiendavat piirangutega maade väljaostmise kohustust. Samuti palume esitada seletuskirjas analüüs RMK majandamise tulu kohta.</p>	<p>Selgitame, et kuna ka juba kehtiva hoiuala kaitsekorraga on keelatud sellised tegevused, mis alal esinevaid kaitseväärtusi kahjustavad, mistõttu tulenes riigile omandamise kohustus ka juba seal hetkel kehtivast kaitsekorrast. Seega ei lisandu täiendavaid riigile omandamise kohustusi võrreldes juba olemasolevaga. Sama põhimõte kehtib ka RMK metsade osas- ka hoiualal oli metsade majandamine varem kitsendatud. Kuluarvutus iga-aastase saamata jäänud puidutulu kohta lisapiirangute seadmisel on toodud seletuskirja peatükis 5.</p>

